

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-2-159 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-47/1170-415
Karar Tarihi : 14.09.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
10 Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Ekrem SOLMAZ, Necla SÜMER

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

: - T. Şaban ŞAHİN
Bahçeli Evler Mah. Yahya Kemal Sok. No:12 Kat:1 Samsun

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Devlet Sahil Yolu Cevizdere Mevkii 52301 Ünye-Ordu
20 - Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Ankara Yolu 12. km. Toybelen Mevkii 55336 Samsun

E. DOSYA KONUSU: Samsun ilinde çimento sektöründe faaliyet gösteren firmaların anlaşma yapmak suretiyle çimento fiyatlarını belirledikleri ve çimento fiyatlarına birlikte zam yaptıkları iddiaları.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

- Samsun ilinde bulunan kullanıcıların çevre iller ile kıyaslandığında (Bursa, Ankara, İzmir, Antalya, Kocaeli, vb.) PK (50 kg) türü torbalı çimentoyu %25-%30 arasında değişen oranlarda daha pahalıya satın aldığı,
- Söz konusu illerde çimentonun, 5,50- 5,90 TL arasında değişen fiyatlarda satıldığı, ancak Samsun ili genelinde fiyatların 7,60-8,00 TL civarında olduğu,
- 30 - Bursa ve Çanakkale illerindeki tüm çimento üretim aşamaları ve şartlarının Samsun ilindekilere benzer olmasına rağmen söz konusu iller ile Samsun ilindeki fiyat farkının anlamlı olmadığı,
- Samsun ilinde az sayıda çimento üreticisi bulunması nedeniyle üreticilerin aralarında mutabakat yapıp hemen hepsinin aynı fiyatlar ile çimento sattıkları,
- Samsun ili Kavak ilçesi Köseli Köyü ve Vezirköprü ilçesine yeni birer çimento fabrikası kurulmak istendiği, ancak buna karşı en büyük direnişin yerli halk tarafından değil, söz konusu yerlerde hâlihazırda üretim yapan çimento fabrikaları tarafından yapıldığı

iddia edilmektedir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 29.03.2011 tarih ve 2385 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 03.05.2011 tarih ve 2011-2-159/İİ-11-373.ESO sayılı İlk İnceleme Raporu, 12.5.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 11-30/593-M sayı

ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 25.08.2011 tarih ve 2011-2-159/ÖA-11-373.ESO sayılı Önaraştırma Raporu, 05.09.2011 tarih ve REK.0.16.00.00-110.02.02/523 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-47 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da; Samsun ili çimento sektöründe faaliyet gösteren Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Ünye Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri yönünde yeterli bilgi ve belgeye ulaşılamadığından anılan teşebbüsler hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Dosya kapsamında Raportörlerce, başvuru konusu iddialara ilişkin olarak ayrıntılı bilgi elde edilebilmesi amacıyla başvuru sahibinden bilgi talep edilmiştir. Kurum kayıtlarına 2.5.2011 tarih ve 3362 sayı ile intikal eden açıklamada özetle;

- Samsun ili çevresinde faaliyet gösteren ve Samsun iline satış yapan dört çimento üretim tesisinin [Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Cimpor), Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Akçansa Çimento) Ladik Fabrikası, Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş. (Adoçim), Ünye Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.'nin (Ünye Çimento)] bulunduğu,
- Söz konusu fabrikaların aynı satış sistemleri ile çalıştığı, bayiler aracılığıyla satış yaptıkları, fiyatları ve vadelerinin de yaklaşık olarak aynı olduğu,
- 2009 Kasım-2010 Mart aylarında KDV ve nakliye dâhil bayi satışı (50 kg 32,5 çimento) torbalı çimento fiyatlarının 5,20 TL olduğu,
- Kamyon bazlı nakit fiyatların 2010 yılı Ekim ayında 6,30 TL'ye yükseldiği, toptan tır bazlı fiyatların ise 2010 yılı Kasım ayı ortalarında 6,60 TL'ye çıktığı, 2011 yılı Ocak ayı başında 6,90 TL, Şubat ayı başında ise 7,30 TL olduğu,
- 70 – Perakende fiyatların yukarıda belirtilen tır bazlı fiyatlardan en az 1,00 TL daha yüksek olduğu,
- Son dönemde bazı tepkiler üzerine kamyon bazlı ve nakit satış fiyatlarında yaklaşık olarak 0,35 Kuruş indirim yapıldığı,
- Geriye doğru bakıldığında fiyatların, enflasyon oranlarındaki ve maliyet kalemlerindeki düşük artışa rağmen anlaşılacak derecede yüksek oranlarda arttığı,
- Çimento bayilerinin fiyatlardaki artışı çimento üreticilerinin yaptıkları zamlara dayandırdığı, bu kapsamda üreticilerin belirlediği fiyatlara belirli bir kar marjı ekleyerek satış yapan bayiler yerine çimento üreticilerinin söz konusu yüksek zamlardan sorumlu olduğu,
- 80 – Bursa, Eskişehir, Bilecik ve Ankara illerinde çimento fiyatlarının 2010 Aralık- 2011 Şubat döneminde 5,60 TL ile 6,00 TL aralığında değiştiğinin görüldüğü, aynı üretim yöntemlerinin kullanılmasına rağmen Samsun'daki fiyatların daha yüksek oluşunun nedenlerinin anlaşamadığı,
- Kendilerinin aylık yaklaşık olarak 2.000 paket çimento kullandıkları, Samsun'daki satıcılardan çimento alındığında yukarıda belirtilen 2011 yılı fiyatları üzerinden alım

yaptıkları, fakat kendilerinin söz konusu fabrikaların Samsun dışındaki Tokat veya Amasya ilindeki bayilerinden alım yaptıkları,

90 – Samsun dışındaki bayilerin Samsun'a mal satmalarının aslında yasaklanmış olduğu, fabrikaların bu durumu öğrenmeleri halinde satış yapan bayinin bayiliğini iptal ettiği,

– Fabrikaların Samsun dışında bulunan bayilere Samsun'daki bayilere kıyasla daha fazla iskonto yaptığı ve Samsun dışında bulunan bayilere kendilerinin de bazı ürünleri satması nedeniyle bu bayilerden çimento alındığı,

– Samsun ili Kavak ilçesi Belediyesi'nin internet sitesinde belediye tarafından yapılan açıklamada "*Bölgede kurulu olan Çimento Fabrikası ticari kaygılar yüzünden Kavak'ta kurulacak olan çimento fabrikasının kurulmasına karşı çıkıyor. Bunun için yöre halkının bir kısmını yanlış bilgilendirerek değişik yollardan menfi propaganda yapıyor.*" şeklinde ifadelerin yer aldığı,

100 – Vezirköprü ilçesine Black Stone adlı İngiliz bir firma tarafından kurulacak olan çimento fabrikasına ilişkin olarak ilgili firma tarafından yaklaşık bir yıl önce açıklama yapıldığı, söz konusu firmanın çeşitli zorluklarla karşılaştığı ve bu yatırımı yapmaktan vazgeçebileceği yönünde söylentiler çıktığı, bu zorlukların başında ise fabrikanın kurulacağı alana ilişkin problemlerinin ve mahkeme kararlarının yer aldığı

ifade edilmiştir.

I.1.Hakkında İnceleme Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Cimpor

110 Cimpor, 2007 yılından itibaren Cimpor Cimentos de Portugal SGPS, SA tarafından kontrol edilmektedir. Toplamda 2,4 milyon ton/yıl klinker, 4,2 milyon ton/yıl çimento üretim kapasitesine sahip olan Cimpor'un Çorum, Yozgat, Sivas ve Ankara-Hasanoğlan'da dört entegre çimento fabrikası, Nevşehir ve Samsun'da iki adet öğütme tesisi, iki adet agrega tesisi ve 17 adet hazır beton tesisi bulunmaktadır.

I.1.2. Ünye Çimento

Ünye Çimento, Ordu'nun Ünye ilçesinde 28 Mayıs 1969 tarihinde kurulmuş ve ilk çimento üretimini 27 Mayıs 1974 tarihinde gerçekleştirmiştir. Türkiye Çimento Sanayi T.A.Ş. ve Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun (OYAK) %40, gerçek kişilerin %20 paya sahip oldukları ortaklık, 1,5 milyon ton/yıl yarı mamul klinker ve 2,6 milyon ton/yıl çimento kapasitesi ile çalışmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

120 Çimento temel olarak beyaz çimento ve gri çimento olmak üzere iki ana ürün grubuna ayrılmaktadır. Gri çimento, inşaat ve alt yapı sektörünün en büyük girdilerinden birisi durumundadır. Beyaz çimento ise daha çok yapııştırıcı ve derz dolgu malzemeleri, mimari ve dekoratif betonlar, prefabrik dış cephe panelleri, prekast elemanları üretiminde kullanılmaktadır. Bu bakımdan beyaz çimentonun kullanım alanı ve miktarı gri çimentoya oranla çok azdır.

Beyaz ve gri çimentonun (özellikle bunların girdisi konumundaki klinkerin) üretim süreçleri birbirinden ayrı yürütülmekte olup, bunların arz ve talep bakımından ikame olması söz konusu değildir. Bu bakımdan anılan iki çimento türünün ayrı pazarlar olarak ele alınması gerekmektedir.

- 130 Çimento türleri ile ilgili bir diğer ayırım ise “torbalı” ve “dökme” olmak üzere pazarlama yöntemi açısından yapılmaktadır. Ayrıca, içerisindeki katkı maddesine göre de çeşitli ürün gruplarına (PKÇ 32,5, PÇ 42,5 gibi) ayrılmaktadır. Ancak, gri çimento üreten bir tesisin belirtilen tüm ürünleri üretebilmesi mümkün olmaktadır.

Bununla birlikte, başvuru konusu iddiaların firmaların anlaşma yapmak suretiyle çimento fiyatlarını belirlemeleri, fiyatlara birlikte zam yapmaları ve bayilerin il dışına satış yapmalarını engellemelerine yönelik olması nedeniyle ilgili ürün pazarı “dökme çimento” ve “torbalı çimento” olarak ayrılmaksızın “çimento pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- 140 Bilindiği gibi çimentonun yükte ağır pahada hafif niteliği, ekonomik olarak satılabildiği bölgeyi sınırlandırmakta, bu bölge, büyük ölçüde nakliye masraflarının ürünün fiyatına ve/veya toplam maliyetine oranı gibi faktörler ile belirlenmektedir. Bu bölgenin dışına çimento satılması, nakliye masraflarını artırmakta, bu da karlılığı ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle, çimento sektörünü konu alan rekabet hukuku incelemelerinde ilgili coğrafi pazar, fabrikanın bulunduğu yerden 250-300 km ile çevrelenen bölge dikkate alınarak bölgesel seviyede belirlenmektedir.

Bununla birlikte dosya konusu iddiaların değerlendirilmesinde coğrafi pazar tanımı yapılmasına ihtiyaç duyulmamıştır.

I.3. Değerlendirme

- 150 Dosya mevcudu iddialar, Samsun ilinde çimento sektöründe faaliyet gösteren firmaların, anlaşma yapmak suretiyle çimento fiyatlarını belirlemeleri, birlikte zam yapmaları ve çimento bayilerinin il dışına satış yapmalarını engellemelerine ilişkindir.

Orta Karadeniz Bölgesi’nde faaliyet gösteren çimento üreticilerinin kendi aralarında anlaşma yapmak sureti ile 2010 yılı Ocak ayından itibaren çimento fiyatlarını birlikte belirledikleri ve bunun sonucunda bölgedeki çimento fiyatlarının 2010 yılında yükseldiği, belirtilen çimento üreticilerinin bölgedeki çimento müşterilerini paylaştıkları iddialarına yönelik olarak yapılan önaraştırma kapsamında Akçansa Çimento Samsun Ladik Çimento Fabrikası, Adoçim Tokat Çimento Fabrikası, Cimpor Yibitaş Çorum Çimento Fabrikası, Adoçim idari merkezi ve Cimpor idari merkezinde Raportörlerce yerinde inceleme yapılmış ve 3.2.2011 tarih ve 11-07/137-46 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile söz konusu teşebbüslerin Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiklerine yönelik bilgi veya belgeye ulaşılamaması nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir. Söz konusu dosya kapsamında teşebbüslerden 2010 yılı Samsun ili çimento satış fiyatları talep edilmiştir.

Aşağıdaki şekilde Adoçim, Akçansa ve Cimpor’un Samsun ili 2010 yılı dökme çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 1: 2010 yılı Samsun İli Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları

180 (.....TİCARİ SIR.....)

Samsun ili dökme çimento fiyatları 2010 yılı içerisinde sürekli artış göstermiştir. Adoçim, Akçansa ve Cimpor'un fiyatları sırasıyla (.....) TL, (.....) TL ve (.....) TL yükselmiş ve bu artışlar yılbaşı ile kıyaslandığında yine sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....)'lik oranlara tekabül etmektedir. Cimpor'un Mart-Temmuz dönemindeki fiyat hareketleri dışında teşebbüslerin fiyatlarının yıl içerisinde birlikte hareket ettiği görülmektedir.

190 Aşağıdaki şekilde Adoçim ve Akçansa'nın Samsun ili 2010 yılı torbalı çimento ortalama satış fiyatları yer almaktadır:

Şekil 2: 2010 yılı Samsun İli Torbalı Çimento Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

200 Samsun ili torbalı çimento fiyatları 2010 yılı içerisinde sürekli artış göstermiştir. 2010 yılı Ocak ayı ile kıyaslandığında Adoçim'in ortalama fiyatlarında yılsonunda %(.....) (..... TL), Akçansa'nın ise %(.....)'lık (..... TL) bir artış meydana gelmiştir. Ayrıca teşebbüslerin fiyatlarının büyük oranda birlikte hareket ettiği görülmektedir.

Bu defa dosya kapsamındaki iddialar ile 11-07/137-46 sayılı kararda değerlendirilen iddiaların içerik ve tarih yönünden benzerlik göstermesi nedeniyle yalnızca Cimpor Samsun Öğütme ve Paketleme Tesisi ile Ünye Çimento Fabrikası'nda Raportörlerce yerinde inceleme yapılmıştır. Ancak bu incelemelerde; Samsun ilinde çimento sektöründe faaliyet gösteren firmaların anlaşma yapmak suretiyle çimento fiyatlarını belirledikleri, birlikte zam yaptıkları ve çimento bayilerinin il dışına satış yapmalarını engellediklerine ilişkin iddiaları doğrular nitelikte herhangi bilgi veya belgeye ulaşamadığı, dolayısıyla soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

210 **J. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.